

نگاه هنرمندان به فیلم آموزشی

منصور غلامی

کامران شیردل، مستندساز:
ساخت فیلم‌های آموزشی
نیازمند تحقیق و پژوهش و
پیوند خوردن آن با جوهر دانش
و تجربه است.

این پیش‌کسوت فیلم‌سازی با تأکید بر اینکه افرادی که قصد ساختن فیلم‌های آموزشی دارند باید یک سر و گردن از سایر فیلم‌سازان و کارگردانان بالاتر باشد، اظهار کرد: «از آنجا که ساخت چنین فیلم‌هایی پل ارتباطی برای انتقال اطلاعاتی خاص در حوزه اجتماعی، فرهنگی و آموزشی است، شخصی که وارد این حوزه می‌شود باید از پیش زمینه اطلاعاتی و آگاهی بسیار زیادی در این زمینه برخوردار باشد» به گفته وی، تحقق این امر نیازمند تحقیقات و پژوهش است که پایه اصلی ساخت فیلم‌های آموزشی را تشکیل می‌دهند و باید حاصل این پژوهش‌ها به دانش و تجربه کاری پیوند زده شود.

اکبر عالمی:
تهیه کننده محور موفقیت‌های
یک فیلم آموزشی است.

یک منتقد سینمایی معتقد است که تهیه کننده، هسته مرکزی شکل‌گیری یک اثر سینمایی موفق است که با بهره‌مندی از نیروهای

توانمند بستر زاینده‌گی را برای آنان فراهم می‌کند. اکبر عالمی، پژوهشگر و منتقد سینما، با اشاره به تاریخ و نحوه شکل‌گیری جشنواره فیلم رشد گفت: «جشنواره فیلم رشد قدیمی‌ترین جشنواره سینمایی است که به همت و با ابتکار مردی بزرگ و از دانشمندان ایرانی به نام دکتر پرویز ناتل خانلری در سال ۱۳۴۲ آغاز به کار کرد و همواره از بهترین داورهای کشورهای پیشرفته برای قضاوت و داوری آثار دعوت به عمل آورده است.» گاهی وی درباره آموزشی بودن آثار سینمایی اظهار کرد: «گاهی فیلم‌هایی در این جشنواره به نمایش در می‌آیند که به‌طور مستقیم در ذهن کودکان و دانش‌آموزان دنیا، انگیزه روی آوردن به علوم و اختراعات را زنده می‌کنند اما به‌طور کلی این اتفاق به ندرت می‌افتد.» این مؤلف به دستبندی آموزش نوین در جهان اشاره کرد و گفت: «آموزش نوین از نیمه دوم قرن گذشته تا امروز در کشورهای پیشرفته جهان به دو گروه کاملاً متفاوت مستقیم و غیرمستقیم تقسیم شده است و آموزش غیرمستقیم به کمک دستگاه‌های بیداری و شنیداری، تأثیر حیرت‌آوری در ذهن مخاطب می‌گذارد.» عالمی درباره نوع آموزش در فیلم‌های سینمایی ایران توضیح داد: «در آثار ما به گونه‌ای غیرکارشناسانه تلاش می‌شود که آموزش صورت گیرد و حرف و سخن سازندگان فیلم شبیه نصیحت می‌شود. نکته حائز اهمیت این است که همه افراد قدرت نصیحت کردن را دارند و در این باره نیازی به استعداد و خلاقیت نیست.» وی

اول و دوم ابتدایی و متوسطه اول
مدت زمان فیلم: ۱۹ دقیقه
زمان پیشنهادی برای اجرای
فعالیت: ۵۰ تا ۷۰ دقیقه
فرایند اجرا: پس از نمایش
پس از نمایش از دانش‌آموزان بخواهید
درباره سؤالات زیر گفت‌وگو کنند.
● پیام یا پیام‌های فیلم چیست؟
● شخصیت‌های فیلم چه ویژگی‌های
مثبت و منفی‌ای داشتند؟ (خانم دکتر،

نام کارگردان: یوسف جعفری
خلاصه داستان: گروهی جهادی برای
انجام خدمات بهداشت و درمان و فعالیت
های فرهنگی وارد روستایی دورافتاده می
شوند که ظاهراً کودکی ندارد؛ اما نشانه
هایی از حضور بچه‌ها در جای جای آن
دیده می‌شود. اعضای گروه برای حل این
معما دست به کار می‌شوند...
مدت زمان فیلم: ۱۹ دقیقه
گروه مخاطب: دانش‌آموزان دوره‌های

سوزن

تهیه‌کننده را هسته مرکزی شکل‌گیری یک اثر سینمایی موفق دانست و گفت: «در انواع گونه‌های سینمایی، اعم از انیمیشن، بلند، مستند و ...، تهیه‌کننده محور تمام موفقیت‌های فیلم آموزشی سعی می‌کند با بهره‌مندی از هنرمندان توانمند، خلاق و متخصص، بستری از زاینده‌گی را برای آنان فراهم آورد، عالمی اظهار کرد: «در تولید یک اثر سینمایی با محوریت آموزش باید سایه تهیه‌کننده را پشت‌سر تمام عوامل مشاهده کنیم تهیه‌کننده دانا و متخصص به دنبال گروهی دانا و متخصص است. به بیان دیگر، انتخاب اولیه صحیح در شناسایی گروه سازنده، پیشاپیش توفیق یک اثر را تضمین می‌کند.»

رسول صدرعاملی، کارگردان

اکنون انگیزه‌ای برای تولید فیلم آموزشی وجود ندارد. رونق این حوزه نیازمند ایجاد انگیزه و حمایت برگزارکنندگان جشنواره فیلم رشد و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی از فیلم‌سازان است.

منوچهر اکبرلو:

شناخت مخاطب و جذاب بودن، رمز موفقیت فیلم آموزشی است.

سیروس الوند، کارگردان:

تحقیق و پژوهش، حلقه مفقوده فیلم‌های آموزشی است.

پیمان دهقانی، انیماتور:

فیلم آموزشی دو وجه مهم دارد: اول آموزش به‌طور

مستقیم که در بهترین حالت و نحوه برنامه‌ریزی آن استادان و روان‌شناسان و برنامه‌ریزان و صاحب‌نظران آموزشی می‌نشینند و برنامه‌های آموزشی را تدوین می‌نمایند و می‌نویسند. در مرحله بعد، متن زیر نظر کارگردان و یا کارگردان هنری بازنویسی می‌شود و به‌صورت فیلم‌نامه آموزشی در می‌آید و برای اجرا به گروه تولید داده می‌شود اکثر فیلم‌های انیمیشن آموزشی غربی از این نوع‌اند. امر آموزش کودکان در کشورهای اروپایی بسیار جدی گرفته می‌شود و چون انیمیشن بهترین و جذاب‌ترین نحوه بیان برای مخاطب کودک و نوجوان و خردسال است، به‌عنوان بهترین ابزار مورد استفاده قرار می‌گیرد. دوم آموزش به‌طور غیرمستقیم، که در این شیوه معمولاً یک مفهوم کوتاه آموزشی می‌تواند به‌عنوان دغدغه هنرمند کارگردان در درون یک فیلم‌نامه به‌صورت لایه‌های محسوس یا نامحسوس به‌صورت موضوع بازگو شود. این نوع فیلم‌ها که اغلب به‌صورت جشنواره‌ای جلوه می‌کنند، دارای پیامی هستند که هر چه پنهان‌تر به ذهن مخاطب رسوخ کند، نتیجه بهتری خواهد داشت؛ بهتر از اینکه به‌صورت روشن و واضح سعی در نشان دادن مفهومی داشته باشند.

سیروس همتی، بازیگر و معلم منطقه ۱۶ شهر تهران:

با استفاده از فیلم‌های آموزشی می‌توانیم تأثیر زیادی در یادگیری مؤثر و ماندگار دانش‌آموزان داشته باشیم.

مهرین جواهریان، انیماتور و داور چندین دوره جشنواره فیلم رشد:

خودم را جای دانش‌آموزان می‌گذارم!

خاص براساس شایعه نایاب شدن آن کالا، خلاصه کردن ۱۲ سال از زندگی کودکان و نوجوانان در امتحانی به نام کنکور، تبعیت از مدها و کلیشه بدن، رأی دادن به یک فرد در انتخابات براساس شنیده‌ها و نه بررسی و تحلیل برنامه و سابقه آن فرد و ... مثال‌هایی از رفتارهای ناآگاهانه جمعی هستند. مطمئناً دانش‌آموزان مثال‌های بیشتری سراغ دارند.

● همانند مردم این روستا، گاهی رفتارهای گروهی و جمعی مردم ناشی از ناآگاهی آن‌هاست. شما چه تجربه‌ها و مثال‌هایی از این رفتارها دارید؟ (در بیان مثال به رفتار شهری‌ها هم اشاره شود.)

توصیه

رفتارهایی مانند هجوم به فروشگاه‌ها برای خرید یک کالای

همکارش، صمد، صادق دست‌دست، و ...)
● علت پنهان شدن بچه‌ها چه بود؟ چرا مردم روستا درباره محل پنهان شدن بچه‌ها چیزی نمی‌گفتند؟
● چرا خانم دکتر با اینکه نگران مادرش بود، به روستا بازگشت؟
● نظر شما درباره ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی (رفتاری مانند رفتار خانم دکتر) چیست؟

